

ACTUALITEITEN MILIEU & NATUUR II

12 mei 2026

Rachid Benhadi & Iris de Jong

TE BESPREKEN UITSPRAKEN

- Handhavingsverzoek geluid windpark en metingen (Rb. Midden-Nederland 1 mei 2026, ECLI:NL:RBMNE:2026:2092)
- Bopa en instructieregels geluid (Rb. Midden-Nederland 7 oktober 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:5608)
- Wegbestemd gebruik en beoordeling aanvaardbaar woon- en leefklimaat (AbRS 15 april 2026, ECLI:NL:RVS:2026:2087)
- Cameratoezicht (Rb. Gelderland 5 maart 2026, ECLI:NL:RBGEL:2026:1651)
- Ambtshalve aanscherping omgevingsvergunning (Vzr. Rb. Oost-Brabant 30 april 2026, ECLI:NL:RBOBR:2026:2760)
- Intern salderen bestemmingsplan en kleine gebieden regeling mer (AbRS 18 maart 2026, ECLI:NL:RVS:2026:1578)
- Binnenplanse afwijkingsbevoegdheid stikstofneutrale ontwikkelingen (ABRS 29 april 2026, ECLI:NL:RVS:2026:2441)
- Uitgangspunten stikstofonderzoek reëel en aannemelijk (ABRS 22 april 2026, ECLI:NL:RVS:2026:2300)
- Tracébesluit "A27/A12 Ring Utrecht 2020/2022" (ABRS 11 maart 2026, ECLI:NL:RVS:2026:1379)
- Geen beroep programma (Rb. Oost-Brabant 29 april 2026, ECLI:NL:RBOBR:2026:2691)

**HANDHAVINGSVERZOEK GELUID WINDPARK EN
METINGEN (RB. MIDDEN-NEDERLAND 1 MEI 2026,
ECLI:NL:RBMNE:2026:2092)**

HANDHAVING GELUID WINDPARK

- Stichting Windbrekers en verschillende omwonenden verzoeken B&W van Dronten om handhavend op te treden met betrekking tot de windturbines. Deze veroorzaken geluidsoverlast, zo is de stelling.
- B&W wijzen handhavingsverzoek af. Want:
 - Vergunninghouder beschikt over de vereiste typecertificaten en verificatiedocumenten voor de betreffende windturbines (Vestas 162). Deze documenten zijn gebaseerd op metingen aan het turbine-type conform de internationale norm IEC 61400-11. Deze werkwijze is standaard in Nederland, omdat de fabrikantgegevens betrouwbaar worden geacht en specifiek zijn afgestemd op het type windturbine.
 - Verder geldt dat bronvermogens en de akoestische studies die onderdeel zijn van de vergunningen altijd **gesimuleerde** bronvermogens zijn.
 - Volgens het college is er dan ook geen sprake van een overtreding en is hij niet bevoegd om handhavend op te treden.
- Kortom: volgens B&W geen sprake van een overtreding

HANDHAVING GELUID WINDPARK

Rechtbank:

- Van eisers kan niet verwacht worden dat zij met metingen aantonen dat geluidsnormen worden overschreden **en** B&W kunnen niet volstaan met verwijzing naar verificatiedocument en de bij de vergunningverlening gebruikte bronvermogens voor het betreffende type windturbine
- Toezicht op naleving geluidsnormen brengt met zich mee dat B&W moeten controleren of geluidsvoorschriften/-normen worden nageleefd. Alleen zo kan vastgesteld worden of er sprake is van een overtreding
- Metingen bij windturbines zijn ingewikkeld, omdat geluidsnormen voor windturbines (Lden & Lnight) jaargemiddelde normen zijn. MAAR: windturbines zijn inmiddels gerealiseerd en geruime tijd in werking. Metingen moeten dus mogelijk zijn

"Het moet dus mogelijk zijn om meer inzicht te krijgen in de geluidsbelasting door een onderzoek met daadwerkelijke metingen van het geluid van de windturbines. Nu er in het geheel geen geluidmetingen zijn uitgevoerd, vindt de rechtbank de conclusie van het college dat de door de windturbines veroorzaakte geluidsniveaus niet hoger zijn dan de in het Activiteitenbesluit genoemde grenswaarden te voorbarig. Het betoog van eisers dat ten onrechte is nagelaten fysieke metingen uit te voeren slaagt dus."

HANDHAVING GELUID WINDPARK

Wat betekent dit voor B&W?

*"19. Concreet moet het college een nader representatief geluidsonderzoek doen en op grond van de resultaten uit dat onderzoek moet het college vervolgens beoordelen of al dan niet aanleiding bestaat handhavend op te treden. Het college zal in ieder geval moeten motiveren waarom de gekozen onderzoekstermijn(en) en de gekozen periode(s) van het jaar representatief zijn. **Omdat sprake is van een jaarnorm en het enige tijd in beslag zal nemen om een representatief beeld te krijgen en hiervoor mogelijk door het jaar heen metingen moeten worden verricht, zal de rechtbank het college daarvoor maximaal vijftien maanden de tijd geven. De rechtbank komt tot deze termijn, omdat het college op deze manier het meten kan voorbereiden, maximaal één jaar metingen kan verrichten en dan nog enige tijd heeft om de bevindingen vast te leggen in een rapport en om een nieuw besluit te nemen.** Dit is een maximale termijn, waarbij het college zo mogelijk ook sneller een nieuw besluit kan nemen."*

GEVOLGEN VOOR DE PRAKTIJK?

Uitspraak met mogelijk grote gevolgen. Waarom?

Het vaststellen of aan de jaargemiddelde norm wordt voldaan door immissiemetingen is praktisch erg lastig, nu daarvoor feitelijk een jaar lang gemeten zou moeten worden.

Zie AbRS 20 december 2017, ECLI:NL:RVS:2017:3504, r.o. 20.2:

*"20.2. Het betoog dat de dosismaten L_{den} en L_{night} niet handhaafbaar en controleerbaar zijn, heeft de Afdeling eveneens in een eerdere uitspraak beoordeeld. Dit betreft de uitspraak van 4 mei 2016, ECLI:NL:RVS:2016:1228, betreffende het windpark Wieringermeer. In die uitspraak is overwogen dat voor het meten en berekenen van de geluidemissie bij windturbines een apart Reken- en meetvoorschrift windturbines is opgesteld (hierna: RMW). Overeenkomstig artikel 3.15 van het Activiteitenbesluit dienen de metingen van de geluidemissie ter bepaling van de bronsterkte van een windturbine of een combinatie van windturbines te worden uitgevoerd overeenkomstig het RMW. **Vaststellen of aan de norm wordt voldaan door immissiemetingen is vrijwel onmogelijk, nu daarvoor feitelijk een jaar lang gemeten zou moeten worden.** Het RMW voorziet dan ook in een emissievoorschrift, aldus de Afdeling in haar uitspraak van 4 mei 2016. Daarmee kunnen steekproefsgewijs de door de fabrikant opgegeven geluidvermoggenniveaus van de windturbines per windklassen snelheid worden gecontroleerd. Op basis van het jaargemiddelde geluidvermogen kan dan, zoals ook in paragraaf 12.2 van de Nota van toelichting bij artikel 3.14a van het Activiteitenbesluit is vermeld (Stb. 2010, 749), het immissieniveau bij normaal gebruik worden vastgesteld en getoetst aan de normen. De ministers van de voormalige ministeries van Economische Zaken en Infrastructuur en Milieu hebben zich in de zaak over het windpark Wieringermeer op het standpunt gesteld dat derden in beginsel zelf emissiemetingen kunnen laten verrichten door een akoestisch bureau conform het RMW. Op basis van het vorenstaande heeft de Afdeling in haar uitspraak van 4 mei 2016 geconcludeerd dat geen grond bestaat voor het oordeel dat de normen uit artikel 3.14a, eerste lid, van het Activiteitenbesluit niet handhaafbaar en controleerbaar zijn. De Afdeling ziet in het aangevoerde geen aanleiding om thans op dit punt tot een ander oordeel te komen."*

Gevolgen uitspraak rechtbank voor rekenregels windturbines (zie bijlage IVi Omgevingsregeling)?

**BOPA EN INSTRUCTIEREGELS GELUID (RECHTBANK
MIDDEN-NEDERLAND 7 OKTOBER 2025,
ECLI:NL:RBMNE:2025:5608)**

ETFAL EN INSTRUCTIEREGELS

Beoordeling BOPA

- Een BOPA wordt slechts verleend:
 - Met het oog op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties (artikel 8.0a lid 2 Bkl); **én**
 - Als ook wordt voldaan aan de beoordelingsregels uit artikel 8.0b t/m 8.0e Bkl
- Instructieregels H5 Bkl van overeenkomstige toepassing verklaard op de BOPA
 - Zie beoordelingsregels uit artikel 8.0b lid 1, onder a, Bkl jo. artikel 8.0c lid 1, onder a, Bkl

Kortom: aanvraag om BOPA **moet** getoetst worden aan de instructieregels uit het Bkl, waaronder de instructieregels voor geluid

ETFAL EN INSTRUCTIEREGELS

Rechtbank Midden-Nederland 7 oktober 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:5608

- B&W verlenen BOPA voor een containeropstelplaats voor afval
- Eisers vrezen geluidoverlast. Zij stellen dat ten onrechte niet getoetst is aan de geluidsnormen uit artikel 22.63 en 22.56 van de Bruidsschat (oftewel het Omgevingsplan)
- B&W:
 - de geluidsnormen zijn van toepassing op een milieubelastende activiteiten. Een containeropstelplaats is dat niet
 - Daarnaast is er een vergunningvoorschrift verbonden aan de BOPA t.a.v. piekgeluiden

ETFAL EN INSTRUCTIEREGELS

Wat overweegt de rechtbank?

- Een containeropstelplaats is een milieubelastende activiteit. Zie definitie daarvan in de bijlage bij de Omgevingswet: "*milieubelastende activiteit: **activiteit** die nadelige gevolgen voor het milieu kan veroorzaken (...)*"
- Eiser hebben dus terecht verwezen naar de geluidsnormen uit artikel 22.63 van de Bruidsschat. Anders dan B&W menen, zijn die geluidsnormen wel degelijk van toepassing
- Onduidelijk is of B&W met de BOPA hebben beoogd af te wijken van de geluidregels uit de bruidsschat. Er is weliswaar een voorschrift voor geluid verbonden aan de BOPA, maar niet duidelijk is hoe dit voorschrift zich verhoudt tot de geluidregels uit de bruidsschat:

"Als het college met de omgevingsvergunning ook een afwijking van artikel 22.63 van de bruidsschat had willen toestaan, had dat expliciet in de omgevingsvergunning moeten worden vermeld. Ook had in dat geval inzichtelijk moeten zijn uitgewerkt in de daaraan ten grondslag gelegde afweging van belangen waarom een afwijking van deze grenswaarden voor geluid het woon- en leefklimaat van onder meer eiseres niet onaanvaardbaar zou aantasten. Nu dit niet is gebeurd leest de rechtbank de omgevingsvergunning zo dat de waarden voor geluid uit artikel 22.63 van de bruidsschat onverminderd van toepassing zijn. Nu het voorschrift dat aan de omgevingsvergunning is verbonden uitdrukkelijk toestaat dat afval (waaronder het glaswerk en lege flessen) ook na 19.00 uur in de containers kan worden gedeponeerd, is onvoldoende inzichtelijk gemaakt hoe dit zich verhoudt tot de grenswaarden voor geluid uit artikel 22.63 van de bruidsschat. In zoverre slaagt het betoog van eiseres.

ETFAL EN INSTRUCTIEREGELS

- Heeft de rechtbank het nu bij het rechte eind?
- Niet helemaal
- De rechtbank verwijst alleen naar artikel 8.0a lid 2 Bkl (ETFAL-toets), maar gaat voorbij aan het feit dat **elke** BOPA getoetst moet worden aan de instructieregels uit hoofdstuk 5 van het Bkl (voor zover van toepassing)
- Waarom is dit relevant in dit geval?
- De vraag is niet zozeer hoe verhoudt de BOPA zich tot de geluidregels uit de bruidsschat, maar meer de vraag voldoet de aangevraagde BOPA aan de instructieregels voor geluid uit H5 Bkl? Voldoet de aanvraag niet, dan moet deze geweigerd worden (artikel 8.0b lid 2 onder a Bkl)
- Is het inhoudelijk relevant of getoetst wordt aan de geluidregels uit de bruidsschat dan wel de instructieregels voor geluid uit H5 Bkl? Ja, er zijn nml materiële verschillen tussen beide regimes! En instructieregels kunnen van invloed zijn op de aan de BOPA te verbinden voorschriften.

BOPA EN GELUID

Vzr. Rb. Rotterdam 19 juni 2025, ECLI:NL:RBROT:2025:7723

Waar gaat het in deze zaak over?

- Realiseren van een huisartsenpraktijk van ca. 123 m²
- College heeft hiervoor BOPA verleend

BOPA EN GELUID

Wat is het juridisch kader?

- Art. 8.0a lid 2 Bkl: BOPA alléén verleend met het oog op evenwichtige toedeling van functies aan locaties
 - Geluid: onvoldoende onderzocht en meegewogen bij de beoordeling of sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties
- Art. 8.0b lid 2 Bkl: BOPA geweigerd als niet wordt voldaan aan hoofdstuk 5 Bkl
- Voorzieningenrechter:

"Het college heeft weliswaar beoordelingsruimte of verlening van de omgevingsvergunning in overeenstemming is met een evenwichtige toedeling van functies aan locaties maar het college heeft pas beleidsruimte als is voldaan aan de eisen ingevolge artikel 8.0b, tweede lid van het Bkl."

BOPA EN GELUID

- **Voorzieningenrechter:**

- Onvoldoende onderzoek gedaan naar aspect geluid
- Art. 5.55 lid 1 sub a Bkl: regels over geluid (par. 5.1.4.2 Bkl) van toepassing op toelaten van activiteit, anders dan wonen, die geluid kan veroorzaken op geluidgevoelige gebouwen
- Art. 8.0a lid 2 Bkl: niet kan worden volstaan met toets aan grenswaarden uit Activiteitenbesluit; ook geluid waarop grenswaarden geen betrekking hebben, moet worden betrokken bij de beoordeling van een goed woon- en leefklimaat
- Gevolg: toewijzing verzoek om voorlopige voorziening; schorsing omgevingsvergunning

**WEGBESTEMD GEBRUIK EN BEOORDELING
AANVAARDBAAR WOON- EN LEEFKLIMAAT (ABRS 15
APRIL 2026, ECLI:NL:RVS:2026:2087)**

WEGBESTEMD GEBRUIK

AbRS 15 april 2026, ECLI:NL:RVS:2026:2087 (Bedrijventerrein Lage Raam Boekel)

- Gemeenteraad stelt bestemmingsplan vast dat voorziet in de realisatie van het bedrijventerrein Lage Raam
- Appellanten hebben (onder andere) woningen binnen het plangebied. Hun woningen zijn met het bestemmingsplan wegbestemd.
- In beroep stellen appellanten dat bij de vaststelling van het bestemmingsplan geen rekening is gehouden met hun woon- en leefklimaat, omdat hun woning niet is aangemerkt als een gevoelige functie en de richtafstand van 100 meter die geldt voor bedrijven tot de milieucategorie 3.2 niet wordt gehaald

WEGBESTEMD GEBRUIK

Afdeling:

- Gewijzigde planologische inzichten kunnen leiden tot wegbestemmen feitelijk bestaand en planologisch legaal gebruik. In dit geval behoefte aan bedrijventerrein. Gemeenteraad heeft dit belang zwaarder mogen laten wegen, dan de gevestigde rechten en belangen bij het bestaande gebruik
- Raad heeft aannemelijk gemaakt dat het onder het overgangsrecht gebrachte gebruik (wonen) beëindigd zal worden door minnelijke verwerving dan wel onteigening
- Nu onder het overgangsrecht gebrachte gebruik zal worden beëindigd, hoeft de gemeenteraad “geen doorslaggevende betekenis” toe te kennen aan het woon- en leefklimaat ter plaatse van de woningen van appellanten, zolang dit bestaande gebruik nog niet is beëindigd. Immers:
 - De voorziene nieuwe ontwikkelingen verdragen zich niet goed met het bestaande gebruik en zijn om die reden wegbestemd (anders gezegd: woningen moeten weg voor bedrijvigheid en daarmee niet aannemelijk dat woningen daar nog zullen zijn op het moment dat bedrijvigheid wordt gerealiseerd)
 - Gemeenteraad heeft aangegeven het bestaande gebruik actief te gaan beëindigen

**CAMERATOEZICHT (RB. GELDERLAND 5 MAART 2026,
ECLI:NL:RBGEL:2026:1651)**

CAMERATOEZICHT

Rechtbank gelderland 5 maart 2026, ECLI:NL:RBGEL:2026:1651

- B&W Buren verlenen tijdelijke omgevingsvergunning (planologisch strijdig gebruik) voor het gebruiken van een bestaande loods voor de opslag van pallets
- B&W verbinden (o.a.) de volgende voorschriften aan de omgevingsvergunning:

*"i. Het perceel waar de activiteiten plaatsvinden moet voorzien zijn van videobewaking. De videobewaking moet **zodanig zijn opgesteld dat er zicht is op het westelijk-, noordelijk- en oostelijk deel van het perceel** [perceel] te [plaats 1] . De videobewaking moet **24/7** aan staan. Op de videobeelden moeten de datum en het tijdstip zichtbaar zijn. De videobeelden dienen als registratie.*

j. De videobeelden als bedoeld in voorschrift i. moeten minimaal drie kalendermaanden na de maand waarin de videobeelden zijn opgenomen worden bewaard. Op verzoek van onze toezichthouders moeten de videobeelden van een bepaalde periode worden overgelegd."

CAMERATOEZICHT

Reden voor deze voorschriften?

- er zijn meerdere klachten van omwonenden over het betrokken bedrijf
- Cameratoezicht draagt bij aan *"een zo effectief mogelijke waarneming van de bedrijfsactiviteiten op het perceel"*. Er kan zo op een effectieve manier gemonitord worden of de relevante voorschriften worden nageleefd
- Minder belastend dan wanneer *"de toezichthouders van het college gedurende de hele dag toezicht zou moeten houden op naleving van de randvoorwaarden en het garanderen van een goed woon- en leefklimaat voor de omwonenden"*
- Er is (dus) een gerechtvaardigd belang om cameratoezicht als randvoorwaarde aan de omgevingsvergunning te verbinden. De videobeelden worden niet voor andere doeleinden gebruikt dan noodzakelijk.

CAMERATOEZICHT

Hamvraag: mochten B&W deze voorschriften aan de omgevingsvergunning planologisch strijdig gebruik verbinden?

- grond van artikel 2.22 lid 2 Wabo mogen aan de omgevingsvergunning voorschriften worden verbonden die nodig zijn met het oog op een goede ruimtelijke ordening
 - thans artikel 5.34 lid 1 gelezen in samenhang met artikel 5.18 lid 1 Omgevingswet jo 8.0a lid 2 Bkl

Rechtbank:

*"De rechtbank oordeelt dat de voorschrift i en j **niet** gesteld zijn met het oog op een goede ruimtelijke ordening. **Uit het standpunt van het college volgt ondubbelzinnig dat deze voorschriften bedoeld zijn voor toezicht en handhaving. Het is niet toegestaan om voorschriften aan de omgevingsvergunning te verbinden die niet nodig zijn met het oog op het belang van de goede ruimtelijke ordening, zoals dat bij de omgevingsvergunning is betrokken.** De vrees dat het college op diverse momenten moet controleren op het perceel van eiser om na te gaan of hij zich aan de omgevingsvergunning houdt, is geen afweging die het college kan maken in het kader van een goede ruimtelijke ordening. De beroepsgrond slaagt. Het beroep is daarom gegrond. (...) Daarom moet het bestreden besluit worden vernietigd voor zover het de voorschriften i en j betreft. De rechtbank ziet geen aanleiding om - in de plaats van de vernietigde voorschriften - vervangende voorschriften op te nemen. De omgevingsvergunning blijft voor het overige in stand."*

**AMBTSHALVE AANSCHERPING
OMGEVINGSVERGUNNING (VZR. RECHTBANK OOST-
BRABANT 30 APRIL 2026, ECLI:NL:RBOBR:2026:2760)**

AMBTSHALVE AANSCHERPING VOORSCHRIFT

Rechtbank Oost-Brabant 30 april 2026, ECLI:NL:RBOBR:2026:2760

- Aan een omgevingsvergunning voor een MBA is een voorschrift verbonden: vergunninghouder moet binnen zes maanden na ingebruikname van de stallen een ammoniakverwijderingsrendementsmeting van de luchtwassystemen overleggen
- B&W Boxtel hebben dit voorschrift ambtshalve gewijzigd door een **veel uitgebreider** voorschrift. In het vervolg moeten (1) de rendementsmetingen verricht worden door een geaccrediteerd bureau conform (2) bepaalde NEN-/ISO-normen
- B&W achten zich bevoegd om het vergunningvoorschrift te wijzigen, gelet op artikel 5.40 lid 1 onder a Omgevingswet, gelezen in samenhang met artikel 8.97 lid 1 en 8.9 Bkl (een voorschrift kan worden gewijzigd op dezelfde gronden waarop een vergunning kan worden verleend)
- Verzoeker: de wijziging van de omgevingsvergunning is niet evenredig. Hij heeft rendementsmetingen laten uitvoeren door een **niet** geaccrediteerd bureau waaruit blijkt dat het luchtwassysteem een rendement heeft van meer dan 85% ammoniakreductie. Inschakeling van een geaccrediteerd bureau kost **veel geld** en is, gelet op de relatief kleine omvang van het bedrijf, niet rendabel. Het is daarnaast onduidelijk waarom de uitgevoerde rendementsmetingen niet toereikend zijn. Bovendien stelt artikel 4.829 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) reeds eisen aan de metingen van een luchtwassysteem.

AMBTSHALVE AANSCHERPING VOORSCHRIFT

B&W:

- met de uitgevoerde rendementsmeting kan niet worden gewaarborgd dat de aanwezige luchtwassers juist functioneren
- Het oude voorschrift regelde niets over de kwaliteitseisen waaraan de rendementsmetingen moesten voldoen. B&W vinden dit noodzakelijk om te kunnen beoordelen of een meting een juist beeld geeft van de werking van de luchtwassers
- Het Bal regelt niets over rendementsmetingen

AMBTSHALVE AANSCHERPING VOORSCHRIFT

- artikel 8.97, eerste lid van het Bkl bevat een uniforme regeling van de bevoegdheid om vergunningvoorschriften te wijzigen of de omgevingsvergunning in te trekken, op basis van de in hoofdstuk 8 genoemde gronden van het Bkl waarop een aanvraag om omgevingsvergunning voor de activiteit geweigerd had kunnen worden. Eenvoudiger gezegd: je kunt wijzigen als je had kunnen weigeren
- artikel 8.9, eerste lid, onder b, van het Bkl biedt de bevoegdheid de omgevingsvergunning te verlenen als emissies in de lucht, het water en de bodem en het ontstaan van afval door de activiteit worden voorkomen of, wanneer dat niet mogelijk is, worden beperkt om een hoog niveau van bescherming van het milieu in zijn geheel te bereiken. Het college heeft terecht gesteld dat dit beoordelingskader de bevoegdheid verschaft om voorschriften te wijzigen ter voorkoming of beperking van ammoniakemissies

AMBTSHALVE AANSCHERPING VOORSCHRIFT

Voorzieningenrechter:

- B&W mogen kwaliteitseisen verbinden aan de rendementsmetingen, zodat beter toezicht kan worden gehouden op de naleving van de (milieu)vergunning

Echter, B&W hebben **onvoldoende** gemotiveerd:

- waarom rendementsmetingen door een daartoe geaccrediteerd bureau moeten worden verricht, en
 - wat de toegevoegde waarde is van deze eis
 - waarom de uitgevoerde rendementsmetingen niet volstaan om de noodzakelijke zekerheid over de werking van de luchtwasser te verkrijgen. Het is niet duidelijk of de uitgevoerde rendementsmetingen voldoen aan de gestelde NEN en ISO normen en wat de toegevoegde waarde is van de extra kwaliteitseisen (als die er zijn) op basis van deze normen.
- De voorzieningenrechter moet - in zijn woorden - *"gissen of het uitvoeren van rendementsmetingen zodanig ingewikkeld is dat alleen gespecialiseerde, daartoe geaccrediteerde bureaus deze metingen kunnen uitvoeren en of een dergelijke eis in de branche gebruikelijk is"*
 - Omdat de toegevoegde waarde van beide eisen niet duidelijk is, hebben B&W niet onderbouwd dat het opleggen van beide eisen noodzakelijk is
 - Verzoeker heeft onweersproken gesteld dat de kosten van metingen die voldoen aan beide eisen onevenredig hoog zijn. Het college heeft daarom onvoldoende onderbouwd dat het gewijzigde voorschrift 3.6.4 niet onevenredig belastend is voor eiser

AMBTSHALVE AANSCHERPING VOORSCHRIFT

Er lopen meerdere zaken bij de rechtbank over biologische luchtwassers

Rechtbank heeft in die zaken (en ook de net besproken zaak) de STAB als deskundige benoemd

Wordt vervolgd...

**INTERN SALDEREN BESTEMMINGSPLAN EN KLEINE
GEBIEDEN REGELING MER (ABRS 18 MAART 2026,
ECLI:NL:RVS:2026:1578)**

WIJZIGING RECHTSPRAAK INTERN SALDEREN BIJ PLANNEN

AbRS 14 januari 2026, ECLI:NL:RVS:2026:193 (Pasgeld Rijswijk)

- De Afdeling oordeelt in de kern dat wat in de Rendac-uitspraak over natuurvergunningen is bepaald, ook voor bestemmingsplannen geldt (zie onze eerdere webinars)
- Wat betekent dat voor bestemmingsplannen (en let op: ook voor omgevingsplannen)?
 - Voor intern salderen moet een **passende beoordeling** worden opgesteld
 - Er moet worden getoetst aan het additionaliteitsvereiste

NUANCERING ADDITIONALITEITSVEREISTE

- De Afdeling oordeelt dat de gemeenteraad een vergewisplicht heeft
- Dat betekent dat de gemeenteraad aan zijn motiveringsplicht kan voldoen door:

*"zich ervan te vergewissen dat in **openbaar raadpleegbare gegevens** geen **aanwijzingen** staan dat het bevoegd gezag dat verantwoordelijk is voor het treffen van instandhoudings- en passende maatregelen de wijziging of **beëindiging van de referentiesituatie*** nodig acht als instandhoudings- of passende maatregel."*

** dus hetgeen waarmee intern wordt gesaldeerd*

PLAN-MER-(BEOORDELINGS)PLICHT (OOK) BIJ INTERN SALDEREN

- Bij intern salderen moet **dus** een passende beoordeling worden opgesteld.
- In beginsel ontstaat dan een **plan-MER-plicht** (artikel 16.36 lid 1 Ow).
- **Uitzondering:** o.a. artikel 16.36 lid 3 Ow: **kleine gebieden op lokaal niveau.**
- Artikel 11.1 lid 3 Ob: volstaan met **plan-mer-beoordeling**, indien:
 1. Sprake is van gemeente als bevoegd gezag (sub a); én
 2. de omvang van de gebied in verhouding tot het totale grondgebied van de gemeente klein is (sub b) >> kwantitatief, ongeacht milieueffecten; en
 3. Uit mer-beoordeling volgt: geen sprake van aanzienlijke milieueffecten gelet op criteria uit bijlage II smb-richtlijn.

PLAN-MER-BEOORDELING

Wat is een **klein gebied**?

- AbRS 21 december 2022, ECLI:NL:RVS:2022:3910, r.o. 33.2: 1% van gemeentelijk grondgebied is klein gebied. Zie ook ABRS 19 maart 2025, ECLI:NL:RVS:2025:1183 (Hattem).

Inhoud:

- Bijlage II smb-richtlijn (artikel 16.35 lid 5 Ow).
- AbRS 19 mei 2021, ECLI:NL:RVS:2021:1054 (Texelse bierbrouwerij):
 - Bij kleine gebieden is Bijlage II smb-richtlijn gelijk aan Bijlage III mer-richtlijn;
 - Inhoudelijk dus geen verschil met project-mer-beoordeling.
- Mitigerende maatregelen mogen worden betrokken in mer-beoordeling (denk aan stikstof (artikel 11.10 lid 3 en 11.11 lid 3 sub b Ob).
 - Zie bijvoorbeeld AbRS 1 oktober 2014, ECLI:NL:RVS:2014:3546; AbRS 7 november 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BY2483.
- In mer-beoordeling geen alternatievenonderzoek.
 - Zie bijvoorbeeld AbRS 13 oktober 2021, ECLI:NL:RVS:2021:2297, r.o. 9.4 en AbRS 15 mei 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1573, r.o. 8.3.

ADDITIONALITEITSVEREISTE

AbRS 18 maart 2026, ECLI:NL:RVS:2026:1578 (Verbindingsweg Milsbeek)

De belangrijkste punten:

- Bestemmingsplan maakt een verbindingsweg mogelijk
- Ten behoeve van dit bestemmingsplan is intern gesaldeerd met bemeste gronden
- Afdeling merkt de stikstofberekeningen aan als passende beoordeling
- Passende beoordeling mist additionaliteitstoets. Gemeenteraad heeft zich niet gemotiveerd dat inzet bemeste gronden voor interne saldering wel kan (zijn deze gronden niet benodigd als instandhoudings- dan wel passende maatregel?)
- Belangrijk zijn nog de opmerkingen over de m.e.r.-beoordeling

ADDITIONALITEITSVEREISTE

Wat overweegt de Afdeling hierover?

*"18.12. Gelet op artikel 3, onder a, onder 3 van het Besluit m.e.r., **moet ook worden vastgesteld of, ook al is sprake van een klein gebied, zich als gevolg van het plan geen aanzienlijke milieueffecten voordoen.***

*18.13. De Afdeling stelt vast dat **de conclusie in de plan-m.e.r.-beoordeling** dat uit oogpunt van stikstofdepositie er geen sprake is van belangrijke nadelige milieugevolgen, mede is gebaseerd op de inzet van salderen als mitigerende maatregel. Gelet op wat onder 16.9 is overwogen **staat evenwel nog niet vast of het salderen als mitigerende maatregel mag worden ingezet (dit is afhankelijk van de uitkomsten van de additionaliteitstoets, toevoeging RB).***

De Afdeling is van oordeel dat zolang de aanvullende motivering, als genoemd onder 16.9 ontbreekt, de raad niet op grond van de gemaakte m.e.r.-beoordeling tot de conclusie kon komen dat de verbindingsweg niet zal leiden tot belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu."

**BINNENPLANSE AFWIJKINGSBEVOEGDHEID
STIKSTOFNEUTRALE ONTWIKKELINGEN (ABRS 29 APRIL
2026, ECLI:NL:RVS:2026:2441)**

BINNENPLANSE AFWIJKINGSBEVOEGDHEID STIKSTOFNEUTRALE ONTWIKKELINGEN

- Bestemmingsplan "Buitengebied Noordoost": in hoofdzaak conserverend bestemmingsplan
- Bouwregels bieden mogelijkheden om met een afwijkingsvergunning bebouwing ten behoeve van veehouderijen uit te breiden
- Van het bouwverbod kan alleen worden afgeweken als dat 'stikstofneutraal' gebeurt. In de planregels is stikstofneutraal als volgt gedefinieerd:

"Bouwen, gebruiken en/of aanleggen waarbij geen sprake is van een toename van stikstofdepositie op voor stikstof gevoelige habitats in een Natura 2000-gebied, hierbij geldt dat de (vermeende) stikstofdepositie moet worden afgezet tegenover hetgeen ten tijde van vaststelling van het bestemmingsplan legaal aanwezig, gebruikt en/of aangelegd is c.q. mag zijn;"
→ **Intern salderen!**

- De raad heeft beoogd te regelen dat is uitgesloten dat het plan significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden heeft → geen passende beoordeling gemaakt
- Vindt de Afdeling dit acceptabel?

BINNENPLANSE AFWIJKINGSBEVOEGDHEID STIKSTOFNEUTRALE ONTWIKKELINGEN

- Nee, de Afdeling vindt dit niet acceptabel
- Bestemmingsplan maakt een ruimtelijke ontwikkeling mogelijk in afwijkmogelijkheid: er wordt ander gebruik toegestaan dan de feitelijk aanwezige, planologisch legale situatie voortvloeiend uit de vaststelling van het plan (Vgl. AbRS 14 januari 2026, ECLI:NL:RVS:2026:193)
- Kan de ruimtelijke ontwikkeling waarin het bestemmingsplan voorziet significante gevolgen hebben?
- Uitspraak Pasgeld-West:
 - Referentiesituatie niet mag worden betrokken bij de vraag of significante gevolgen van de ruimtelijke ontwikkeling op voorhand zijn uitgesloten (de voortoets);
 - Intern salderen met de referentiesituatie mag wel als mitigerende maatregel betrokken worden in de passende beoordeling
- Afdeling: de raad moet al bij de vaststelling van het plan afwegen of de toepassing van afwijkmogelijkheden aanvaardbaar is. Deze afweging kan niet pas plaatsvinden op het moment dat van de afwijkmogelijkheid gebruik wordt gemaakt (Vgl. AbRS 22 april 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1261)
- Conclusie: ruimtelijke ontwikkelingen hadden passend moeten worden beoordeeld

BINNENPLANSE AFWIJKINGSBEVOEGDHEID STIKSTOFNEUTRALE ONTWIKKELINGEN

- Definitie 'stikstofneutraal' gaat uit van een onjuiste referentiesituatie
- Definitie stikstofneutraal in planregels:

*"Bouwen, gebruiken en/of aanleggen waarbij geen sprake is van een toename van stikstofdepositie op voor stikstof gevoelige habitats in een Natura 2000-gebied, hierbij geldt dat de (vermeende) stikstofdepositie moet worden afgezet tegenover hetgeen ten tijde van vaststelling van het bestemmingsplan legaal aanwezig, gebruikt en/of aangelegd is **c.q. mag zijn;**"*

- Referentiesituatie: feitelijk aanwezige, planologisch legale situatie voorafgaand aan de vaststelling van het plan
- Door zinsnede 'c.q. mag zijn' wordt de stikstofdepositie van de ruimtelijke ontwikkeling ten onrechte afgezet tegen een situatie die planologisch gezien wel mag worden gerealiseerd maar feitelijk nog niet is gerealiseerd

BINNENPLANSE AFWIJKINGSBEVOEGDHEID STIKSTOFNEUTRALE ONTWIKKELINGEN

- Voorwaarde dat de in het plan voorziene ontwikkelingen stikstofneutraal moeten plaatsvinden alleen gekoppeld aan de bouwregels van het plan en niet aan de gebruiksregels. Zie bijvoorbeeld artikel 3.3 van de planregels:

"Burgemeester en wethouders kunnen met een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in 3.1 bestemmingsomschrijving en 3.2 bouwregels mits wordt voldaan aan de Bijlage 1 Landschapsinvesteringsregeling Breda:

[...]

f. voor het bouwen ten behoeve van een veehouderij, waaronder in ieder geval wordt verstaan het bouwen, verbouwen en/of uitbreiden van een veehouderij, met dien verstande dat

1. aangetoond wordt dat er stikstofneutraal wordt gebouwd en gebruikt;"

- Uitbreiding van de veestapel zonder vergunningplichtige bouwwerkzaamheden is daardoor mogelijk
- Het plan maakt daarmee ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die passend hadden moeten worden beoordeeld

**UITGANGSPUNTEN STIKSTOFONDERZOEK REËEL EN
AANNEMELIJK (ABRS 22 APRIL 2026,
ECLI:NL:RVS:2026:2300)**

UITGANGSPUNTEN STIKSTOFONDERZOEK REËEL EN AANNEMELIJK

- Bestemmingsplan “De Bongerd, Hattem”
 - Bevestiging vergewisplicht uitspraak Pasgeld-West (AbRS 14 januari 2026, ECLI:NL:RVS:2026:193)
 - Uitgangspunten van de AERIUS-berekening
- Voor het antwoord op de vraag of het stikstofonderzoek ten grondslag kan worden gelegd aan het besluit is van belang of de uitgangspunten waarop het onderzoek is gebaseerd reëel en aannemelijk zijn (Vgl. AbRS 24 juli 2024, ECLI:NL:RVS:2024:2994, r.o. 12.3)
- Vereniging voert aan dat een aantal uitgangspunten van de AERIUS-berekeningen niet reëel en aannemelijk zijn
- Betoog Vereniging slaagt op een aantal punten

UITGANGSPUNTEN STIKSTOFONDERZOEK REËEL EN AANNEMELIJK

- Vereniging betoogt dat het gasverbruik (117.800 m³ per jaar) in de referentiesituatie niet is onderbouwd
- Afdeling: de raad heeft niet deugdelijk gemotiveerd dat het verbruik van 117.800 m³ gas per jaar in de referentiesituatie reëel en aannemelijk is
- Verbruik per maand gelijke getallen in diverse maanden
- Voor aanleunwoningen voor elke woning hetzelfde verbruik gehanteerd
- Echter: gasverbruik is gebaseerd op gegevens over het verbruik in 2022
- Afdeling: lag op de weg van de raad om aan de hand van de gegevens over het feitelijke verbruik inzichtelijk te maken dat een reëel en aannemelijk uitgangspunt is gehanteerd voor het gasverbruik in de referentiesituatie

UITGANGSPUNTEN STIKSTOFONDERZOEK REËEL EN AANNEMELIJK

- Vereniging betoogt dat in de gebruiksfase van een te laag aantal motorvoertuigbewegingen is uitgegaan
- Stikstofonderzoek: 559,8 mvt/etm
- AERIUS-berekeningen: 440 mvt/etm
- Gebaseerd op verschillende publicaties van het CROW
- Afdeling: de raad heeft niet deugdelijk gemotiveerd dat het aantal van 440 mvt/etm reëel en aannemelijk is, omdat:
 - Het afwijkt van het aantal stikstofonderzoek is berekend;
 - De raad de herberekening niet inzichtelijk heeft gemaakt
- Relevantie praktijk: wees alert op (verschillende) uitgangspunten en aantallen in rapporten!

TRACÉBESLUIT “A27/A12 RING UTRECHT 2020/2022” (ABRS 11 MAART 2026, ECLI:NL:RVS:2026:1379)

TRACÉBESLUIT “A27/A12 RING UTRECHT 2020/2022”

- 30 april 2025: Afdeling draagt minister op gebreken te herstellen in tracébesluiten
- Betreft Tracébesluit “A27/A12 Ring Utrecht 2020” (TB2020) en Tracébesluit “A27/A12 Ring Utrecht 2022” (TB2022)
- Minister heeft additionaliteitsvereiste onvoldoende onderbouwd
- 23 oktober 2025: minister stelt nieuw tracébesluit “A27/A12 Ring Utrecht 2025” (TB2025) vast
- Aanvullende motivering additionaliteitsvereiste
- Standpunt Vereniging Leefmilieu e.a.: minister had ook rekenschap moeten geven van de staat van de natuur op basis van de gegevens zoals die beschikbaar waren
 - Natuurdoelanalyses (NDA's)
 - Toetsing door Ecologische Autoriteit

TRACÉBESLUIT "A27/A12 RING UTRECHT 2020/2022"

- Natura 2000-gebieden kampen met te hoge stikstofdepositie
- Beheerplannen en gebiedsanalyses: beperking van de te hoge stikstofbelasting is noodzakelijk voor (1) behoud en herstel en (2) voorkomen verslechtering
- Zowel instandhoudingsmaatregelen als passende maatregelen vereist
- Mitigerende maatregel mag alleen als deze niet al nodig is als instandhoudingsmaatregel of passende maatregel
- Minister moet onderbouwen:
 - welke daling stikstofdepositie noodzakelijk is;
 - welke maatregelen zijn of zullen worden genomen;
 - binnen welk tijdpad de maatregelen worden uitgevoerd; en
 - wanneer verwacht wordt dat deze effectief zijn
- Noodzakelijke daling van stikstofdepositie binnen afzienbare termijn

TRACÉBESLUIT “A27/A12 RING UTRECHT 2020/2022”

- Monitoring en bijsturing/aanvulling maatregelen verplicht
- Minister moet op basis van beschikbare gegevens (NDA's en adviezen Ecologische Autoriteit) bezien:
 - wat de noodzakelijke daling van stikstofdepositie in de betrokken Natura 2000-gebieden is;
 - toetsen of stikstofreducerende maatregelen die waren voorzien nog steeds toereikend zijn om deze geachte daling te halen.
- Afdeling: minister heeft NDA's en adviezen Ecologische Autoriteit nadrukkelijk buiten de nadere motivering gehouden
- Conclusie: minister niet geslaagd te motiveren dat is voldaan aan het additionaliteitsvereiste

TRACÉBESLUIT “A27/A12 RING UTRECHT 2020/2022”

- Standpunt minister: niet het bestuursorgaan dat gehouden is om instandhoudingsmaatregelen en passende maatregelen te treffen
- Afdeling deelt standpunt minister niet
- Rijksoverheid heeft wél instrumenten invloed uitoefenen staat van de natuurwaarden:
 - Omgevingswaarden (art. 1.12a Wnb)
 - Programma's (art. 1.13 Wnb)
 - Subsidies (bijv. beëindigingsregelingen veehouderij)
- Belangrijk onderscheid:
 - Gemeenteraad: vergewisplicht
 - Minister: zwaardere motiveringsplicht
- Minister kan niet volstaan met zich ervan vergewissen dat in openbaar raadpleegbare gegevens geen aanwijzingen staan dat het bevoegd gezag, dat verantwoordelijk is voor het treffen van instandhoudings- en passende maatregelen, de wijziging of beëindiging van de saldogevers nodig acht als instandhoudings- of passende maatregel

**GEEN BEROEP PROGRAMMA (RB. OOST-BRABANT 29
APRIL 2026, ECLI:NL:RBOBR:2026:2691)**

GEEN BEROEP PROGRAMMA

- Programma Duurzame Polder = vrijwillig programma (artikel 3.4 van de Omgevingswet)
- Rechtbank beoordeeld of tegen dit Programma beroep bij de bestuursrechter kan worden ingesteld
- Rechtbank: tegen Programma kan geen beroep bij de bestuursrechter worden ingesteld → rechtbank onbevoegd om van het beroep kennis te nemen
- Waarom?

GEEN BEROEP PROGRAMMA

- Artikel 8:5 lid 1 van de Awb: geen beroep kan worden ingesteld tegen een besluit als bedoeld in artikel 1 van de Bevoegdheidsregeling bestuursrechtspraak
- Artikelen 3.4, 3.6 t/m 3.10, 3.14 en 1.15 van de Omgevingswet zijn genoemd, *voor zover het niet betreft een daarin opgenomen beschrijving van een activiteit als gevolg waarvan de activiteit is toegestaan*
- Uitzondering geldt indien het programma een rechtstreekse titel geeft voor een activiteit → geen afzonderlijk toestemmingsbesluit meer nodig
- Programma bevat geen beschrijvingen van activiteiten die daarna geen toestemming meer nodig hebben

Vragen? Neem contact op!



Rachid Benhadi
r.benhadi@hekkelman.nl
06 - 13 73 69 52



Iris de Jong
i.de.jong@hekkelman.nl
024 - 382 83 14